

Determineertabel voor de werksterkaste der Nederlandsche mieren

Herziene 2e druk.

A. Störcke

(Vervolg).

17. Area frontalis gestreept. Zie *M. sulcinodis*.
— glimmend, glad. „*Myrmica rubra* L.” De naam moet volgens Santschi '31 vervallen, maar wordt nog ge-
bruikt om de vormgroep *laevinodis-ruginodis* aan te duiden. 18
18. Doorns lang (fig. 30); 2e steellid sterk gerimpeld, 1e hoekig in profiel; dwarsrimpels tusschen de doornen;
donkerbruin of iets lichter; kop wat breeder, 4,5—5,5 mm *Boschsteekmier. Myrmica ruginodis* Nyl.
Santschi heeft (Rev. suisse Zoöl. 1932) ervoor gepleit den naam *rubra* te reserveeren voor *ruginodis*, doch

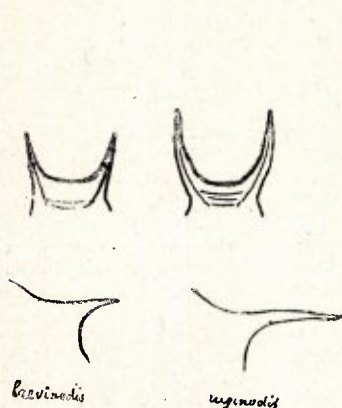

Fig. 38. Epinotaaldoorns, links *M. laevinodis*, rechts *M. ruginodis*. orig.

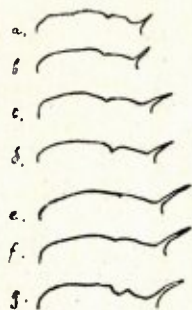

Fig. 39. Profiel der metanotaalgroef, doorns juist op elkaar vallend.

a en b. *lobicornis* uit Aosta (Alpen);
c. id. uit Beskiden;
d. *arduennae* uit Thüringen;
e en f. *schencki* uit den Dolder;
g. *Sabuleti* uit den Dolder.

Fig. 40 a.

Nestingangskokertje van *Myrmica schencki* met de voor de teekening geopende nestgang die erheen voert. Nat. gr. Gazon den Dolder 1926. Mej. W. de Hartogh del.

Fig. 40 b.
Als fig. 40a
3 X vergroot.

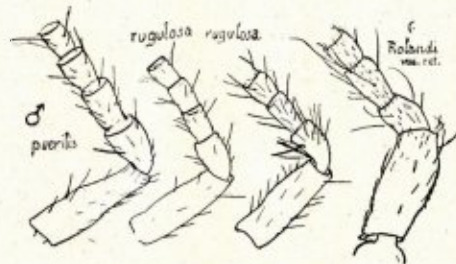

Fig. 40 c. Eerste sprietleedjes ♂
Myrmica puerilis, *rugulosa* en *scabrinodis*
Rolandii var. *reticulata*.

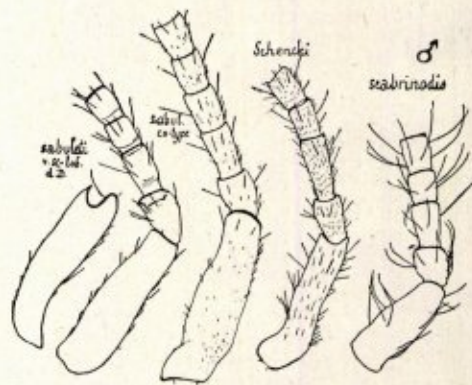

Fig. 40 d. Eerste sprietleedjes ♂
Myrmica sabuleti, *schencki* en *scabrinodis*.

Donisthorpe, die op mijn verzoek Linné's type in Burlington-House reinigde en onderzocht, berichtte dat deze eerder op *scabrinodis* geleek! Aangezien de *scabrinodis*-groep alleen met het ♂ te differentiëren is, is het niet meer uit te maken, welke soort Linné's *rubra* is en moet de naam vervallen. Bovendien zijn de nomenclatuur-besluiten der Ent. Congressen er voor ons, en niet omgekeerd. Zij dienen om verwarring te voorkomen, en niet om ze te veroorzaken. Dit pleit ervoor, den naam *M. ruginodis* Nyl., die gebruiksrecht gekregen heeft, te behouden.

id. *M. r. sulcinodo-ruginodis* Em. met iets sterker gebogen scapus behoort tot de fluctuaties.
Alg. onder mos in droge bosschen en heiden, ook in stronken en veenmos, ook in vochtige bosschen, doch op mageren bodem. Rijnprov. alg. doch minder dan *laevinodis*; België alg. Gr. Brit. alg.
als de vorige, maar area fr. eenigszins gestreept en sprietbocht wat sterker.

Leith. *M. r. sulcinodo-ruginodis* Em. en For. niet incl.
In fig. 37 geldt c zoowel voor *scabrinodis* en *puerilis*, als voor *sabuleti* wat de 1e kolom aangaat, c tweede kolom is *sabuleti* var. *scabrinodo-lobicornis* (For.) Santschi '32, d is *sabuleti* var. *lonae* Finzi.

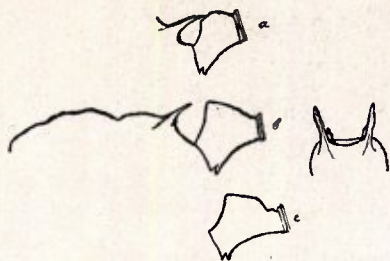

Fig. 41. *M. lobicornis*, b en c uit Aosta (toont de korte doorn en scherp-hoekige petiolus. a. uit Beskiden.

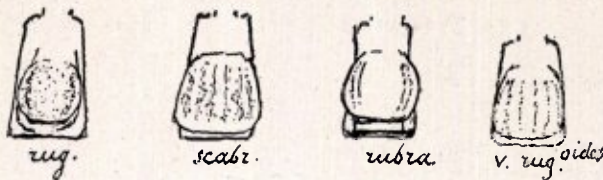

Fig. 42. Petiolus van bovenaf. a. *M. rugulosa*; b. *scabrinodis*; c. *rubra*; d. *scabrinodis* var *rugulosoides*. orig.

Fig. 43. Links 4-ledige sprietknods van *Myrmica laevinodis*; rechts 3-ledige id. v. *M. rugulosa*.

M. puerilis Stke '42 heeft het ♂ bijna gelijk *rugulosa*, wijfje en werkster niet te onderscheiden van *scabrinodis*. — Zoo kort als aan de basis breed (fig. 38 links); 2e steellid glad; tusschen de doorns glad; lichtbruin tot geelbruin, midden van het gaster wat donkerder; 4—5 mm.

De gewone steekmier van weiden, velden en vochtige bosschen en vnen. Ook op kalkbergen. Op de heide nagenoeg niet. Rijnprov. zeer alg. België zeer alg. Gr. Brit.: zeer alg. — intermediair; ook de overige kenmerken.

M. ruginodis var. *ruginodo-laevinodis* For. *M. ruginodis* var. *ruginodo-laevinodis* For. bestaat uit 1° uiterste fluctuaties van *ruginodis* en *laevinodis* (de curven vallen over elkaar), 2° vermoedelijk uit hybriden. De ♂ ♂ *laevinodis* hebben de schenen afstaand behaard, die van *ruginodis* liggend of bijna liggend behaard. Men ziet twee tusschenvormen, 1° de scheen is half-afstaand behaard, 2° de proximale helft is afstaand, de distale helft ± liggend behaard. De bruidsyflicht van *Myrmica* is herhaaldelijk gemengd. *Laevinodis* en *ruginodis* tezamen heb ik zelf herhaaldelijk waargenomen, van Santschi ontving ik *sulcinodis*-*Rolandi*. Bepaald gemengde copulae heb ik echter niet gezien.

In de lijsten wordt de twijfelachtige vorm aangeduid als *M. ruginodis* Nyl. var. *ruginodo-laevinodis* For., wat in elk geval fout is, maar waar we niets beters tegenover kunnen stellen.

Komt nog meer voor dan zuivere *ruginodis*, vooral de vormen die dichter bij *ruginodis* staan. Mijn zuiverste *ruginodis* zijn van den Brockentop en station Schierke. Rijnprov. niet z. Engeland niet z.

19. Gleuf tusschen mesonotum en epinotum ondiep (fig. 39c en f), van boven gezien niet opvallend (bij inland-sche exemplaren). Area frontalis mat en met langsimpels. Voorhoofd smal. If. > 4. 1). Sprietschaft met een naar boven gericht tand (fig. 37e). Voorhoek van den petiolusknobbel niet scherp. Doorn even lang als bij *scabrinodis*. Licht- of donkerbruin. 4—5 mm (♂ schaft zoo lang als 4 volgende leedjes).

(Wat Wasmann beschouwde als typische exemplaren van *M. schencki*, — zij waren inderdaad door Emery zelf als zoodanig gedetermineerd — wijken door veel breder voorhoofd af. Deze ex. uit Buffalo behooren tot *Myrmica latifrons* Störcke 1927 T. v. E.) den Dolder! Ravenberg bij Nijmegen! Waarschijnlijk behooren alle als *M. lobicornis* vermelde inland-sche exemplaren tot deze soort en komt ze op de heide vrij algemeen voor, ook in de duinstreek, hoewel minder dan *scabrinodis*. Exaeten (Wasmann i.l. door hem beschouwd als overgangen tot *lobicornis*; dergelijke „overgangen” ook in Nassau en Rijnprov. ♂ ♂ waren er echter niet bij. België: Landelies (Heneg.), Beez. Lives, Yvoir (Namur), Hautes Fagnes; Parijs. Rijnprov. niet alg., Saffenburg, Brohldal, Bacharach, Nahe-dal. Engeland: niet vermeld.

Een ex. uit Exaeten is door Finzi 1926 als type gekozen.

De volgende nieuwe vondsten van de kokermier, *Myrmica schencki* Em. zijn nog bekend geworden. Putten (Oudemans!); Oosterbeek ♂ 8-25 (v. d. Vaart!); Boterberg '26 (S.) (Ubbergen); Oosterhout (Raigier!); Bemelen L. '32 Bels no. 225 l. Terrin Heemskerk P. W. N. (duinberkenboschje), Schurenberg De Eeze bij Steenwijk, Bilthoven (Westhoff en de J. '41) l. De gevlochten uitgangskokertjes ontdekte ik 1926 te Ubbergen en vond ze dat jaar ook in mijn gazon te den Dolder (zie mijne mededeeling T. v. Ent. 1927 en 1928). De copulatie heeft plaats op het nest — adelphogaam —, daarna vliegen beide seksen uit (den Dolder 25 Aug. '26 S.). Leeft veelal in civibiose in het oecologisch veld van soorten van *Formica* en andere soorten. In mijn tuin veel op afgevallen appels. In het nest een zwart Homopteron in aantal en een wantsje. In „British Ants” v. Donisthorpe Ed. II 1927 wordt *M. schencki* thans ook uit 2 graafschappen gemeld (1915 voor het eerst in Gr. Br. ontdekt). Ik zag enkele ex. De *M. lobicornis* Nyl. genoemde ex. in ditzelfde werk zijn niet de soort van Nylander, maar een subspecies, *angustifrons* Stke 1927.

— ook van boven gezien duidelijk (fig. 39a en b) Voorhoofd breder.

20. Sprietschaft aan de strekzijde van de knik niet verdikt, deze niet scherp 20
— — verdikt, of hoekig, of getand 21

21. Eerste steellid (petiolus) als 16a (fig. 42a) 3,1—4,3 mm; sculptuur fijn en zwak; tusschen de rimpels fijn vingerhoedachtig bestippeld; tweede knoop fijn gechagrineerd, area frontalis glimmend, dikwijls van achteren fijn gestrept. Sprietschaft zie fig. 37b. 23

Vrij z., vooral op vochtige heide. Ook op kalkbergen. Blaricum! den Dolder! Limburg niet z. (Wasmann) Nunspeet (Mc G.!) Hilversum (Leefmans!) Soest (v. d. Vaart!). Nijmegen ♂ ♂ 8-25 Zöllner!; Didam (Scholten!); Rhenen (Koornneef!); Amsterdam ♀ deal. 4-5-18 (Koornneef!) Rijsbergen 7-31 (Reclaire!) Driebergen (Westhoff en de J. 41!) Schokland en Urk (Dammerman '42!). België alg. in de lage streken en enkele punten der Ardennen. Frankr. z. Rijnprov. vrij z. Elberfeld z. Melbtal, Laach, Nahe-dal, Sayndal. Engeland: niet vermeld.

— als 16b (fig. 42b—d)

22. Area frontalis, glimmend, bijna glad. 22

a. spriet bijna als *rugulosa*, wat dikker en iets geknikt. Sculptuur sterk; doorns zoo lang als bij *sulcinodis*, maar divergent. Area fr. bijna glimmend tot mat en fijngestreept. 3,8—4,5 mm.

Myrm. scabrinodis rolandi Bondr. (= *sulcinodo-scabrinodis* For.?). Zie volg. blz.

(Wordt vervolgd).